

Sağlık Kurumlarında Teknolojik Fikir Lideri Hekimlerin ve Kurumsal Çapta Etki Büyüklüklerinin Belirlenmesi: Bir Sosyal Ağ Çalışması

Yılmaz Kemal YÜCE^a, Selen BOZKURT^a, Filiz İŞLEYEN^a, Anıl AKTAŞ^a
SAMUR^a, Hakan GÜLKESEN^a, Neşe ZAYİM^a

^a Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi AD, Akdeniz Üniversitesi, Antalya

Identifying Technological Opinion Leaders among Physicians and Their Impact in the Organizational Context: A Social Network Study

Abstract: Diffusion of innovations theory by Rogers clarifies how, why and at what rate new ideas and practices spread within, between and through cultures and communities. It was confirmed empirically that innovations spread through interpersonal relations largely consisting of interpersonal communications and social interaction and that these constitute the important influences on the adoption of new behaviours, as a product of new ideas and practices, in a social system. The key elements to spreading and adopting an innovation, along with the innovation itself, social system, adoption rate, and the communication channels, are the individuals called opinion leaders. The goal of this study, after specifying the significant characteristics of a healthcare setting and the appropriate technique/method, is to identify the technological opinion-leaders among and the social network of physicians for the purposes of technological change management, e.g. adoption of an information system, in a healthcare setting. In recent reviews, ten different methods of identifying opinion leaders in a social system were reported together with their advantages and disadvantages. In this study, two of these methods are adopted, the self-identification and sociometric methods. The main motivations behind adopting these methods are characteristics of the methods and the research conditions; e.g. the characteristics of the setting. In addition, to date, there are no studies adopting two different methods. Thus, the study will be the first one that presents comparative results between any two methods. For the self-identification method, a popular scale called "King Summers Scale" will be employed. Although it is popular, there are ongoing arguments on the validity of this scale. On the other hand, the sociometric method is considered to be, by nature, a highly reliable and valid method. Therefore, results of the sociometric method will provide a means of validity check for the King Summers Scale. The sociometric method will be performed in two ways; first in a non-hierarchical manner; i.e. without considering any grouping with respect to staff hierarchy; and second, in a hierarchical manner; i.e. among assistants, residents, and faculty members. The data collected by using this method will be analyzed through social network analysis in order to explore the social network and the opinion leaders among physicians. Further analysis will be performed on the social network and each actor based on their basic properties such as network size, reachability, network centrality, betweenness, closeness, in-out degrees, and etc. For this purpose, a tool for social network analysis called Pajek will be used. The analysis will reveal, at each department and for different hierarchical groups, both the social network of physicians and opinion leaders.

Key Words: Opinion-Leadership; Social Network Analysis; Physician Adoption

Özet: Rogers'ın yeniliklerin yayını teorisi, kültürler ve komüniteler içinde ve arasında yeni fikir ve davranışların nasıl, neden, hangi oranda yayıldığına açıklık getirir. Deneyel olarak da gösterilmiştir ki yenilikler, büyük oranda bireyler arası iletişim ve sosyal etkileşimden meydana gelen bireysel ilişkiler sayesinde yayılır. Bununla birlikte bireyler arası iletişim ve sosyal etkileşimin, bir sosyal sistemde yeni fikir ve uygulamaların bir sonucu olarak yeni davranış şekillerinin benimsenmesinde önemli etkilere sahip olduğu da kanıtlanmıştır. Bir yeniliğin yayını ve benimsenmesinde yeniliğin kendisi, sosyal sistem, benimseme oranı ve iletişim kanallarıyla birlikte en önemli anahtar öğelerden biri, fikir lideri adı verilen bireylerdir. Bu çalışmanın amacı, bir sağlık kurumunda teknolojik yeniliklerin benimsenmesi gibi teknolojik değişim yönetimine hizmet edecek şekilde, hekimler arasındaki sosyal ağı ve teknolojik fikir liderlerini ortama dair anlamlı karakteristikleri tanımladıktan ve uygun yöntemi seçtikten sonra belirlemektir. Bu alanda son zamanlarda yapılan derleme çalışmalarında, bir sosyal sistemdeki fikir liderlerinin belirlenmesine yönelik on farklı yöntemden bahsedilmiştir. Bu çalışmada bu yöntemlerden ikisi benimsenmiştir; öz-belirleyici ve sosyometrik. Bu yöntemlerin benimsenmesindeki ana nedenler yöntemlerin karakteristikleri ve araştırma şartlarıdır (örneğin; sağlık kurumundaki çalışma ortamı karakteristikleri, vb.). Bununla birlikte, literatürde, herhangi iki yöntemi benimsemiş bir çalışma bulunmamaktadır ve bu nedenle bu çalışma hem iki farklı yöntemin kullanıldığı hem de bu iki yönteme dair sonuçların karşılaştırmalı olarak sunulduğu ilk çalışma olacaktır. Öz-belirleyici yöntemin uygulamasında, "King Summers" adında bir popüler ölçek kullanılacaktır. Bu ölçek aynı zamanda hakkında geçerlilik tartışmalarının sürdüğü bir ölçektir. Diğer taraftan, Sosyometrik yöntem, doğası gereği, yüksek güvenilirlik ve geçerliğe sahip bir yöntemdir. Bu anlamda, King Summers ölçeğinin geçerliğini test etmeye dair bir fırsat yaratacaktır. Sosyometrik yöntem iki şekilde uygulanacaktır; bunlardan ilki hekimler arasında herhangi bir unvan ayrımı yapılmadan, ikincisi hiyerarşik yapılanma gözetilerek gruplar arasında gerçekleştirilecektir (asistan hekimler, uzman hekimler ve öğretim üyesi hekimler). Bu yöntemle toplanan veriler, hekimler arasındaki sosyal ağı ve fikir liderlerini ortaya çıkarmak üzere sosyal ağ analizi kullanılarak çözümlenecektir. Ayrıca, sosyal ağın ve ağdaki her bir aktörün özneliliklerine (örneğin; ağ büyüklüğü, erişilebilirlik, ağ merkezîyeti, aradalık, yakınlık, vb.) göre çözümlemeler gerçekleştirilecektir. Bu amaçla Pajek adı verilen sosyal ağ çözümleme uygulamasından yararlanılacaktır. Çözümlemeler sonunda, her bir anabilim dalı ve farklı hiyerarşik hekim topluluğu için hem sosyal ağ hem fikir liderleri belirlenmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fikir Liderliği; Sosyal Ağ Analizi; Hekim Kabulü

Sorumlu Yazarın Adresi

Yılmaz Kemal YÜCE, Dumlupınar Bulv. Akdeniz Üniversitesi Kampüs, Tıp Fak., Biyoistatistik ve Tıp Bilişimi A.D. 07058 Antalya.
E-posta: ykyuce@akdeniz.edu.tr